

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 179/2021
17.06.2021. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Предузећа за спољну и унутрашњу трговину и услуге NELT Со ДОО Добановци, Маршала Тита бр. 206 и тужиоца АА ..., Република ..., чији је заједнички пуномоћник Лука Лопичић, адвокат у ..., против туженог Услуга – трговачко предузеће Export-Import DUNIS ДОО Футог, чији је пуномоћник Немања Васиљевић, адвокат у ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда ЗПЖ 4395/2020 од 04.11.2020. године, у седници већа одржаној 17. јуна 2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца, пресуда Привредног апелационог суда ЗПЖ 4395/2020 од 04.11.2020. године и пресуда Привредног суда у Београду ЗПЖ 6235/2019 од 15.06.2020. године **УКИДАЈУ** и предмет се **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду ЗПЖ 6235/2019 дана 15.06.2020. године, којом је одбио тужбени захтев да се обавезе тужени да првотужиоцу, Предузеће за спољну и унутрашњу трговину и услуге NELT Со Добановци, плати износ од 249.267,64 евра, са каматом од 5% годишње, почев од 24.01.2018. године до исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања, као неоснован, одбио тужбени захтев да се обавезе тужени да друготужиоцу, АА ..., Република ..., исплати износ од 256.736,80 евра са каматом од 5% годишње, почев од 24.01.2018. године до исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања, као неоснован и обавезао тужиоце да туженом солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 600.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Одлучујући о жалби тужилаца, Привредни апелациони суд је донео пресуду ЗПЖ 4395/20 дана 04.11.2020. године, којом је одбио као неосновану жалбу тужилаца и потврдио наведену првостепену пресуду, те одбио захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене другостепене пресуде су благовремену ревизију изјавили тужиоци, којом пресуду побијају због битних повреда одредаба парничног поступка из

члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, учињених у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужилаца.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 18/2020) и одлучио да је ревизија тужилаца основана.

Побијана другостепена пресуда јесте захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 1., у вези члана 396. став 1. Закона о парничном поступку, јер у образложењу пресуде другостепени суд није оценио жалбене наводе тужилаца о испуњености уговорених обавеза са стране туженог, да обезбеди да роба све време у току трајања превоза буде на безбедном месту и у односу на одговарајуће ТАРА стандарде безбедности, што је по оцени ревизијског суда могло бити од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.

Побијана пресуда, као и првостепена пресуда, донете су делом погрешном применом материјалног права, због чега су битне чињенице за одлуку о тужбеном захтеву остале нерасправљене.

Према утврђеном чињеничном стању од стране првостепеног суда, на коме је заснована и другостепена пресуда, првотужилац је у својству корисника услуге био са туженим, као превозником у пословном односу по основу уговора о пословној сарадњи од 01.03.2016. године, којим су уређени услови транспорта робе на дестинацијама из прилога уговора - ценовника превоза, за период важења уговора, а за дестинације које нису наведене у ценовнику за цену коју уговорне стране накнадно договоре. Обавеза корисника превоза је да обавести превозника о потреби превоза, типу возила које се тражи, броју утовара или испорука, месту, времену и начину утовара, односно истовара и специјалним захтевима, односно променама које могу да се догоде. Обавеза превозника је да по пријему информације најави кориснику услуге регистарске таблице возила, име и презиме возача и број његовог мобилног телефона, и да обезбеди да роба све време у току трајања превоза буде на безбедном и сувом месту. Између осталог, превозник је у обавези да у случају крађе или оштећења робе током транспорта о томе обавести локалну полицију и корисника превоза. Уговором је предвиђено да у случају превоза акцизне робе, као што су цигарете као готов производ, превозник мора да обезбеди превоз робе у складу са ТАРА TSR 1, 2 или 3 захтевима, а који ниво ће бити примењен је наведено у прилогу бр. 1-ценовник превоза. У прилогу 1 – ценовник превоза је дефинисан режим транспорта робе (ТАРА TSR), и цена за таксативно наведене локације. У конкретном случају је тужени превозио робу 728 картона цигарета, утоварену 10.02.2017. године у камион туженог - шлепер, о чему је сачињен међународни товарни лист CMR бр. 02878, коју је требало да превезе од Ниша до Розендала у Холандији. Возилом којим се превозила роба је управљао радник – возач туженог, који се 13.02.2017. године зауставио на паркингу на ауто-путу бр. 6 у близини града Ансбах у Немачкој, да би направио паузу и преноћио. Те ноћи се догодила крађа, тако што је на паркингу приколица камиона туженог обијена и украден је део робе. Возило је наредног дана, 14.02.2017. године возач одвезао у царинску службу Ансбах, како би се утврдила количина украдене робе. Тужени је обавестио првотужиоца о

крађи, те је првотужилац тражио да се возило упути на царински паркинг и да се возило не помера након доласка на царину, те да било какво померање и даље активности треба да буду само уз претходну консултацију са првотужиоцем. Тужени је поступао у складу са налогом првотужиоца да се возило не помера са царине. Конкретно, у пратњи полиције возач је одвезао камион до царине, где је требало да истовари робу, да се преброје кутије које су преостале у камиону, што није могло бити обављено до истека радног времена царине, те је возач затворио камион и паркирао на паркингу царине на месту на ком су запослени царине показали да се паркира. Међутим, те ноћи је поново дошло до крађе, камион је обијен по други пут и украдено је још цигарета. Утврђено је стање 16.02.2017. године према ком је мањак 3.860.000 комада цигарета. Та количина је изостављена из екстерног поступка Уније и друготужилац је као главни обвезник према Т1 царинској декларацији платио главној царинској служби Нирнберг, по основу одлуке главне царинске службе од 28.03.2017. године, износ од 743.403,72 евра на име царинског и пореског дуга. Првотужилац потражује од туженог износ од 249.267,63 евра на име накнаде царинских и пореских дажбина, која новчана средства је пренео друготужиоцу, док друготужилац потражује износ од 256.736,80 евра на име накнаде царинских и пореских дажбина.

Утврђено је да је возач туженог приликом вожње кроз Немачку морао да стане код града Ансбах због истека максималног времена вожње, односно потребног одмора и да је на том паркингу на ауто-путу било паркирано још око 100-150 возила. Приликом прве крађе камион је био закључан, а била је закључана и приколица, малим катанцем и тај катанац возач након крађе није нашао, већ само пломбу. Приликом друге крађе камион није био закључан, већ је постојала само пломба. За конкретни превоз тужени није предао преглед руте и списак паркинга првотужиоцу, нити је првотужилац то тражио за конкретан превоз.

Према утврђеном чињеничном стању, паркинг на коме је возач туженог зауставио камион да преноћи није небезбедан и ради се о уобичајеном паркингу на којем се возила заустављају искључењем са ауто-пута, при чему нема доказа да је било којој од страна у поступку било познато да се на том делу ауто-пута у Немачкој у близини границе са Чешком, често догађају таква кривична дела. Шта више, имајући у виду законом прописано дневно време управљања возилом и утврђену чињеницу да је возач туженог возио тај дан 8 сати и 56 минута пре одмора, првостепени суд је закључио да возач није имао другог избора осим да се заустави. Нема образложења према ком не би дошло до крађе да је возило заустављено неколико десетина километара даље и да је неки други паркинг безбеднији или удаљенији од границе.

На основу тако утврђеног чињеничног стања закључак је нижестепених судова да је тужени као превозилац са своје стране предузео све у циљу безбедног превоза робе и да је реч о околностима које није могао избећи или последицама које није могао спречити, кад је у питању прва крађа, док је код друге крађе тужени поступао по налогу царинских органа, али и по налогу радника првотужиоца.

У погледу ТАРА стандарда су судови сматрали да је релевантан прилог 1 – ценовник превоза из ког произлази да је стандард уговорен за превоз до истоварних места која су наведена у ценовнику, а да се у ценовнику не наводи Холандија, па нижестепени судови закључују да није доказано да је за предметни превоз уговорен

ТАРА 1 стандард. Пошто је тужени у складу са уговором најавио регистарске таблице возила, име и презиме возача и број мобилног телефона возача, који није био недоступан, и обезбедио да роба све време у току трајања превоза буде на безбедном и сувом месту, такође је о крађи обавестио локалну полицију и корисника превоза, закључују да тужбени захтев није основан.

Ревизијски суд налази да су нижестепени судови правилно применили материјално право и дали ваљане разлоге о примени одредаба Конвенције о уговору за међународни превоз робе друмом CMR, када су крађу сматрали околношћу коју превозилац није могао избећи, у смислу одредбе члана 17. став 2. наведене Конвенције, које ослобађају одговорности превозиоца за губитак, односно штету на роби. Међутим, према одредби члана 17. став 5. исте Конвенције, у случају где по овом члану превозилац није ни у каквој одговорности у погледу неких од чинилаца који проузрокују губитак, или штету, он ће бити одговоран само утолико уколико су чиниоци за које је он одговоран по овом члану допринели губитку, штети или закашњењу. Наиме, у ставу 1. члана 17. прописана је одговорност превозиоца за потпун или делимичан губитак робе који наступи од времена преузимања робе до времена испоруке. У том контексту, за одговорност туженог као превозиоца значајне су одредбе уговора закљученог између првотужиоца и туженог, којима су предвиђене обавезе или чиниоци за које би тужени могао бити одговоран, а које су допринеле да до штете, односно губитка робе дође, у ситуацији када су настале околности које тужени као превозилац није могао избећи. То су чиниоци који се тичу безбедности робе, а који су предвиђени са једне стране општом обавезом превозиоца да обезбеди да роба све време у току трајања превоза буде на безбедном месту, а са друге стране конкретном обавезом да обезбеди превоз робе у складу са ТАРА TSR 1, 2 или 3 захтевима, када је у питању превоз акцизне робе као што су цигарете. Другостепени суд се у побијаној пресуди изјаснио о закључку да није уговорен ТАРА TSR 1, јер превоз за конкретну дестинацију није одређен у ценовнику превоза као прилогу уговора. Међутим, као што оправдано указује ревидент, суд се није изјаснио о уговореним ТАРА TSR захтевима 1, 2 или 3, већ само о ТАРА 1. Према таквом одређењу другостепеног суда не може се закључити да уопште нису уговорени ТАРА TSR захтеви за безбедност превоза, односно степен обезбеђења. Дакле, према Конвенцији о уговору за међународни превоз робе друмом (CMR), према схватању ревизијског суда, предвиђена је објективна одговорност превозиоца, који се може ослободити одговорности ако је губитак, односно штета проузрокована околностима које превозилац није могао избећи или последицама које није могао спречити, или инструкцијама потражиоца, али у случају као што је конкретан, када је превозилац отклонио одговорност у погледу неких од чинилаца који су проузроковали губитак, као што је чињеница да сам догађај крађе није могао избећи, те да је паркирао на царинском паркингу по инструкцијама потражиоца, то не значи да не постоји одговорност за остале чиниоце који су допринели губитку, односно штети, као што је изостанак разумно очекиваних или уговорених мера безбедности самог возила и тиме робе у њему. О томе се нижестепени судови нису изјаснили. Неутемељен је у утврђеним чињеницама закључак да је тужени предузео све у циљу безбедног превоза робе.

Још је један основ одговорности на коме је заснована тужба у конкретној парници. Тај основ произлази из чињеница које је тужилац навео и доказивао, да је

одлуком царинских органа у Немачкој обавезан друготужилац да плати 743.403,72 евра на име царинског и пореског дуга царинским органима у Немачкој, с обзиром да због крађе која се догодила, нестала количина цигарета је изостављена из екстерног поступка Уније, односно није предата одредишној царинарници, те је тај износ друготужилац и платио, а првотужилац од тога накнадио друготужиоцу износ од 256.736,80 евра. О овом основу тужбеног захтева се нижестепени судови нису изјаснили, односно нису применили на утврђено чињенично стање материјално право садржано у члану 8. став 2. Додатка I Конвенције о заједничком транзитном поступку потврђене Законом о потврђивању Конвенције о заједничком транзитном поступку („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 13), којим је предвиђено да без обзира на обавезе принципала, што је друготужилац, и превозник је такође обавезан да одредишној царинарници преда робу у непромењеном стању. Овим прописом се установљава солидарна одговорност за настале трошкове поводом повреде прописане обавезе. Према одредби члана 23. Конвенције о уговору за међународни превоз друмом (CMR), кад по одредбама те конвенције превозилац одговара за накнаду за потпуни или делимични губитак робе, има надокнадити у потпуности и царине и друге трошкове у вези са превозом робе, у случају потпуног губитка у потпуности, а у случају делимичног губитка у односу према губитку. То значи да се основи одговорности на које је напред указано, за превозиоца примењују у односу са првотужиоцем и у погледу царине, или пореза, и других трошкова у вези са превозом робе у случају њеног губитка. У односу на обавезе принципала, друготужиоца, судови се нису изјаснили, иако је на то указивао другостепени суд у укидајућој одлуци донетој у овој парници, када је упутио првостепени суд да расправи чињенице од значаја за однос између друготужиоца и туженог.

То су све околности о којима ће нижестепени судови водити рачуна код одлучивања о тужбеним захтевима тужилаца према туженом превозиоцу. У поновном поступку судови ће расправити чињенице од значаја за основе одговорности туженог, објективне по одредбама Конвенције CMR на коју је напред указано, и субјективне по претпостављеној кривици која произлази из одредаба уговора, те да ли је од значаја за настанак штете евентуални пропуст туженог да примени уговорене, или за пажњу доброг привредника претпостављене мере безбедности робе у превозу. На основу потпуно расправљеног релевантног чињеничног стања донеће нову одлуку о тужбеним захтевима, за коју ће дати потпуне разлоге, без битне повреде одредаба парничног поступка на коју је указано.

Због наведеног су пресуде укинуте и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење, по одредби члана 415. став 1. и члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић